

Z D A N I E
JANSIE WIELMOZEGO JMCI PANA
SZCZEPANA
ZAMBRZYCKIEGO

STOLNIKA ZIEMI NURSKIEY
SĘDZIEGO WARSZAWSKIEGO
POSŁA ZIEMI NURSKIEY

*w materyi poprawy Proiektu Prześ: Deputacyi do opisu Seymików
wyznaczoney na Seſsyi Dnia 24 Miesiąca Marca R. 1791. w*

*Czasie Turnum o przyięcie Proiektu Seymikowego ogu-
tem: affirmativè, a o odesłano do poprawy negativè
idącego :*

M I A N E.

NAYIASNIEYSZE RZEPLTEY SKONFEDEROWANE
STANY.

KIEDY się uważają zdania o oszczędzeniu czasu, aby
prędzey Prawo o Seymikach odeszło: Ja gdy na próżno,
nie zwykłem go nigdy trawić, mówię przeciwko skwapliwo-
ści w Rzeczach, gdzie pospiech dąży do upadku wolności.

Nie obiegam się tłumaczyć w Proiekanie Prześ: Deputacyi,
mniemanych omyłek, bo te treści nie stanowią, nie mówię za
żadaną od Posłów do utrzymywania swych Instrukcyi przy się-
gą, bo przewiduję z Proiektu przez dwie Prześwietne Deputa-
cye, Rządową y Konstytucyną roztrząsanego, że nie Posel, a
ale Instrukcyi ilość rzecz szczegulniejszy decydować ma.

Ważność rzeczy, a niepozór obiektem uwag rozsądnych
bydź powinny.

Seym dzisieyszy w składzie pierwszym chciał mieć u-
przedzone Instrukcye przed wyborem Posłów: nikt w tey u-

A

XVIII. 2. 440.

<http://rcin.org.pl>

stawie przywary nie widzi; ewszem roztropna wolność Pa-
tryotyzmu; to w oszczędzeniu Skarbów, to w zamiarach do
Formy Rządu, exystencyi Woyska, y całości ogulney poka-
zaie się.

Tego porządku wymaga po nas słuszność; w tym ia po-
prawy Projektu przez Prześwietną Deputacyą żądam.

Do związku tey potrzeby: przypominam wspomniony
Projekt już przez Prześwietną Deputacyą Konstytucyjną u-
społobiony w Kontynuacyi o Seymie pod Artykułem XVI.
liczbą V. *że materye nayważniysze, bo Kardynałne y Konstytucyi-
ne mocą jednomysłności, lub przewagi Instrukcyi decydowane być
miai.*

Wszakże w tym celu ustanowiona jest równoważność
Prowincyi, równa liczba Posłów y Instrukcyi.

Nie szerzę się z ulomaczeniem, że na Prawach Kardynał-
nych y Konstytucyinych: Rząd, wolność, własność, bezpie-
czeństwo, to jest całe iestestwo ogulnego Narodu y osobnego
człowieka zawisło: ale z tych powodów nie mogę ulegnąć sil-
nemu przez niektóre Deputacyjne Osoby o utrzymanie rzeczy
popieraniu: bo wiem: że ci Mężowie, co zaufanie Narodu zy-
skali, Jemu, a nie ambicyi swey dogodnemi być winni:

Nayias: Stany: nie zastanowiemyż się nad tym? że Posel
będzie czczym narzędziem, bo tylko do Obrządków niektórych
ceremonialnie potrzebnym, gdy Instrukcyje rzecz Kardynałną
y Konstytucyjną stanowiąc będą:

Więcże naczczy Urząd czyli Funkcyą Posła, będzie Oby-
watelska bacność? a na Instrukcyą Kardynałną żadney być
nie ma?

Potrzebneż trudy, kofzta około Poselstwa, około Sey-
mików na przewłokę, tak właśnie, iako Seym odprawia się, u-
rządzonych?

Mamyż spuścić ogulność Narodu, wolność y całość na-
szą na los kilku pozostałych po Seymikach Poselskich Obywate-
li, może umyślnie tego celu pilnować mających, lub na to na-
sadzonych, aby jednomysłność lub przeciwność Instrukcyów
zrządzona była:

Pierwszy Seym dzisiejszego składu z chwalebnych Prawideł poprzedniego, ma Patryotyczne, z Seymików przepisy, ale nigdy przedtem dogodnych Publicznosci niebywało: bo wiemy, że cel prywaty samey układał ie: jak naprzykład: 1. Posłowie N. z zdaniem swoim do tego y do tego referował się mają: 2. Posłowie N. dadzą rekommencją temu y temu *a to było na uszczuplenie skarbu*, 3. Posłowie N. zamianę Dóbr za Dobra Rzepltey N. wyiednają: y t. d.

Przy niedozieranych zaś przez Obywateli Pismach: będzie y trafi się zapewne: że wciśnie się do Instrukcyi: Posłowie NN. dogadzając Konjunkturom na odstęp Kraiu pozwolą:

Nie mamyż byż trokliwemi nadal, aby nie Intryga, ale przystoynność, wymienione Instrukcye (lecz to mało jest powiedzieć Instrukcye) ale gotowe Prawa dyktowała: bo Instrukcye za Prawo stanowią się.

Nayias: Stany mówię ielzcie raz, y przestrzegam, że ielzi nie będziecie usłować w tym poprawy Projektu, potępicie Naród, wolność y Prawo własności waszey.

Nieszczęściem jest naszym, że albo zapal, albo zarozumienie odprowadza nas od rozweg, a niekiedy pociskiem zniewagi do związku z uciążliwym dawniey Sąsiadem stofowaney zapędy nasze ku swemu zginać usłuiemy przekonaniu.

Nie mam żadnego obowiązku obcym, winienem ie Bogu, Królowi, y Oyczyźnie moiey, w politycznym iednak rzeczy składzie tak mówię, jak mi czułość y prosty charakter każe.

Przy materyi, nas samych wewnątrznie tyczącey, Gdyby o ogulnościach zewnętrznych mówiło się: jak nazywam wspaniałemi Narodami otaczających nas Sąsiadów: tak nazwę wspanialszym ten, który nic od nas nie żądał, który ambicyi swey, a niechciwości dogadzał, który przecież w uymach zapędnych stawał się Tarczą całości naszej.

Odmienne Pozory zamiast poprawy niedołącznych Praw naszych, przyprawią nas zapewne o zgubę: kiedy czerńiąc iednych, słodzą się nadzieją drudzy, aby się im dogodno stało w zysku, nieoddzielnego Rzepltey iestestwa:

Stofuycie to, Nayias: Stany, do Instrukcyi niedołącznych, do Instrukcyi Prawo Kardynalne decydować mających, a nie

do czczego obrazu Posłów, bo tylko do niektórego obrządku, iak już powiedziałem, należeć mających:

Wypada zatem obrócić oczy przezornie, aby Instrukcye przez liczne rozwagi y roztrząśnienia Obywatelów, których skład jest składem ciała ogulnego, nie zaś przez kilka Osób interesowanych; a w nie wielkiej liczbie przekupić moźnych, decydowanebyły.

Wszakże zastanowmy się ieszcze raz nad tym Seymikowym Projektem: mówi on, że nieważne Seymiki: gdy się nie odprawia/w mieyfcu Konstytucyiny, gdy nie będzie Prezydencya z Prawa terażnieyłego, gdy nie będzie Marzałka Prawnego: gdy na Seymiku co do Elekcyi nie będą Vota sekretne: nie mówi zaś nic o Instrukcyach, gdyby te po obraniu Posłów, pokątnie, lub przemocą, podstępem albo przekupem udziałane zostały,

Więc zważywszy czczość Poselstwa y Elekcyów, a ważność Instrukcyi Prawem bydź mającey, a Prawem co do Kardynalnych y Konstytucyinych Ustaw; zważywszy, że też Instrukcye losowi y Intrydze zostawiają się; nie mogą odstąpić uprzedniego przed Elekcyą Posłów oney stanowienia.

Y gdyby nie miało bydź przewagi na poprawę tego Projektu: gdyby Prawo świeże o uprzedzaniu Instrukcyi zapadłe, wraz z Prawem kuryalnym świeżych ustaw nadwerezając niepozwalaającym zostało zgwałcone: gdyby naostatek sekretne kreski (które zamawiam) nie odpowiedziały temu Publicznemu bezpieczeństwu; Ja iak tu w Izbie, tę Projektu, niemoc przeciwko Prawu Kardynalnemu, przeciwko własności Prawodawstwa Stanu Rycerskiego wystawioną skarżę; tak uroczyście samo Prawowięknością przemocy zapadłe skarżyc będę: y daię moię Votum *negative*.

*

